МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

ЕРА.
№ 105 (4273).
1
СЕНТЯБРЬ
1966 шу
Ма́х 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Ноҳч-Гіалгіай обкома Ноҳч-Гіалгіай АССР Лакхехьарча Советен Министргий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВІ
1923 ШЕРА ДЕНЗ

ТАХАН ДІАДОЛАЛУ ДЕШАРА КЕРДА ШУ!

НИКЪ ДИКА ХИЛБА ШУН, ДЕШАРХОЙ

Тахан діадолалу дешара керда шу. Вай межка эзарашо ба дешархой юха а чўбоагіаргіа шоай хьамсарча шоашка, хьаьта эгтара эламагібаран, хьалха деша бога́іаран эгтара хьалха чўбаргіа сийрдача классашка, парна эгтара хьалха хозаргіа школашкара, цар эгтара хьалха лаДУ-гіаргіа хьехархёчун оазага.

Керда дешара шу діадолалу ди дерригача советски халкъо чІоагІа боча лоарХіаш да. Из а а да деза ян, хІана аьлча хІара шера цу дийнахьа вай кьона тІехье дІайолалу Іилма Іомаде, вахар довза.

Кьона тІехье дика дийна, нна болаш, тІаьнгіаьнна хиний-тара, из коммунистически кхетамча хьалхкера дапн терке ю вай парте. Хіара шера дукхагІа хуо школаш, интернаташ. Парте кахлдаш йоаьхо ю школаш, лакхехьарча дешара эзаделей болх тІа-тІа дикагІа тоабара.

Дукха ха йоаьщаш халкъа образованиа кулгалдега тоаьар лучьа ВКСС ЦК-аси, СССР Министий Совето ВІашагІеллай, СССР просвещене союзно-республиканиен Министерстве. Парте кхы а дукха Іулаьхьаш даьл юкъерча дешара балтаьна хиний кхоачамбоаьнарг Іілаьх а х а р а. Хіана советски школа дІахо тІегІахьаьгІа шийх боькъонца йола общеобразовательни, къаьхьегама, политехнически школа а хиний. СССР Іилмай Академе СССР педагогически Іилмай Академе-на ихьана хІаьнзеьча а дукха хІама даьл школьни процесса чуЛоацам хуьнгаьбалийтаьна. Керда ешарна планан, программаш вІашІехьлхьлай. Хіанзарча хаьрча Іилмага хьежжа вІашІехьлхьлай хІаьнз юкъарча биологе, историе курсаш — нарна программаш планаш йолаш я. Уж а кхыйола а мероприятеш чІаьрадаь я уьх пятилетке юкъе доаьлаьгІерзоа масаде а дешанна заргІаьна юкъера дешар чаьхдаккхара.

Дика дІадолалу тахан дешара шу вай республике а. Лог гІоаьлоахаш дола гІулаьхьаш кхоачаьнгаьлаьл уьх шера. Республике дика хийчо лай кердача дешара шера. Массайола школа боькъонца ремонт я кийчьйлй, мел оша хоаьгор Іалаьшлаьл. Дешархойца гІеьрникаш, гойтара песобеш кийчьйлй.

Дукха дукхагІа да уьх шера дешаргІола бераш. Цуьхьа республике хьалаьйлаьчьа кьорга школаш. ДукхагІа ба уьх шера хьехархой а. Республика школашка хьелаш хуьрга уьх шера 1175 керда хьехархо. Уьх лерщка хиннча хьехархой августовски совещанешка белгалдаьлхаІ балха юкъе пийлеьш хиння кхоачамбоаьнарш. Хіаьта уьх ліаьхара оша гІулаькхаш. Берригача хьехархойца керда́ча низаца ліадолалхьо шоай болх.

Хіана керттера лар да соахка пийлеьнна кхоачамбоаьнарш балтаьна вийкера діа а эьлха, хьехархой берригча низ, еррита говзал кьона тІехье хьалхеьра. парте оттаьлх бекхтохкаме декхараш сийлеьнца кхоачашара тІаьрааьр. Хьехархойца хьалхашка латта керттера лекхар да дешархойца кІоарга Іилмаи эпаьнеш кІаьр, уж материалистически кхетамча, лаьхха коммунистически нравственность йолаш хьалхкеьар, сийрда кхоаьне бахьаьн шоайг кхо на беш кьовсам доаттабара уж кийчьйар.

Хьалха латтача методех пайда а эцаш вІашІехьбаькха беза болх хІара школе. Діаьхаьча шера лучьа моттигаш пийсьелір успеваемость лоха йолаш, диика бераш чудисар шоллагІча шера. Из ГІулаьк вІалла да мегарган. Оньто дьаьхьекхаш, школа еррига коллектив цька барт болаш, хІаьхьа новкъостад деш хуьре успеваемость лаьхха хуьнга. Хіара хьехархо декхарийла ва цьаьхьа бер чудгсаргІонна ГІулаьк вІашІехьлаьккхара тІехьа кьовсам доаттабе.

Хьалха образоване районни отделаш, просвещене министерство декхарийла я цІаьхха а хІара школа ший болх минта діаболабаьб таьхка, дешархойца мел эоаьа собеш кийчьйе. Хіара школе хилийта еза дешархойца ГІаьрхІа йола тайп-тайнара кабинеташ.

ЧІоагІа доарХіаме а массайола школашка бевашта физически кхетам балара ГІулаьк.

Дукькача моттигашка дика чаьхХийнчий соаьхка вІалла дешанна е школера ліаьлийна дола бераш гучалаьара йола рейташ. Хіана массайола моттигашка ГІаьхьа а таьхка деза я ГІулаьк. Цьаьккха бер дита йийг ян школ-ла драььа. Кьаьстта хьажа теза деша да йолхаш вайнаьха йийгаш йисайийг.

Цахаддаш терко е еза сайрийнарча болхлой кагирхой школашта. Цу школай хьехархоша айхха бувзам доаттабе беза шоай дешархой болх беш болча предприятей кулгалхошца. Цьабаькъла, лукхача предприятей кулгалхой юстара латт цу балха. Из пийса дан. Уж декхарийла ба дешархоша эша хьалаш вІашІехьлаьла а. ХІаьта парна ГІаьхьежам доаттабе я.

Уьх тІехьарча хана дукха лучьа дешархой дифференциально Іемабара хьажкъаьхьі. Цу ГІулаьк а уйла е еза вай школашка. Хіаьн школашка боккъача доарХіаме я техникеан средствеш. ДІахо ме йолаьча хана лаьхлургба цар доарХіам. Цуьхьа ХІанзеьхьа кхетамца пайда ян беза парех. Шеко йи дукха за кІалелха горохской школашка хиння из Іеш, юртатпарча школашка а уж хуьрхилар.

Къаьстта теркам тІаьбахйта беза школашка хьаьхьатана урокаш дикагІа вІашІехьхьазара.

Іалаьмате доккхий декхараш хьалхаьнна латт республика лакхерча лешара заведенешта а. Институтий преподавательш, цигара юхьхьанца партийни, комсомольски организацаш декхарийла я студенташца кІоарга эцаьнеш йла, общественни Іилмаи хьехарагІулаьк лаккіе, студенташца коммунистически кхетам лулга тоаде.

ХІана советски школана хьалхашка латтача чоалхаьнерча декхарашца лукхо ліадех хьехархошкара. Дукхагіча даьхье ліадегогех тийна за школьни образоване толам балар. Лешарой коллектива лог хиння ІІаотта веза хьехархо, хІана аьлча цо зер дерТаьр, шунгара Іемалгіа да бераш. Хьехархо хІаьа беза йовхха педагогически говзал йолаш, шийна хьалхашка латта декхараш кІоачашке а йолаш.

Моттигера Советаш декхарийла я хьехархой йоаьхо е, парна эпаьш мел лоа хьалаш Іалаьше.

Керда дешара шу ліадолалнал. Шеко йи, республика хьехархоша, берригача хьалха образоване болхлоца шоанца хьалхашка латта бехкъоькаме декхарашца сийлеьнца кхоачашкарийла.

Хьалха латтача методех пайда ригача мийнгашка діаухйт цу предприяте.

Уьх шерах хьалхарча ах шера біаьш эзарш сомий маьха продукци діаяхийтай планан совгІа.

Сурта тІа: діаяхийта кийчьйеш я арГІанара турбай парти.

В. Вейтовий сурт.
ТАСС фотохроника.

ОКТЯБРА СИЙНА

ТЕМПАШ ЛОХ ЦА ЕШ

Сотталь мебель еча Грозненски фабрика чўйоагІача цехашта юкъе уьх шера хьалха латташ хьайоаГІа букъ беТа гІаьнгаш даьна деча цеха коллектив. Августа бетта хьалхарча шин денала ліан тІехьхоачашъ-лий цо, хІаьта барХі бетта ліан массеен дІ хьалха хІоачашъе дерХі.

ДІабахача ворХі бетта план 106,5 процент кхоачашйир. Планах лаьрХіачул совгІа арахийнар 35,3 эзар сома маьха продукци. Арахецача продукцеца ліадола мах лохбарах паччахьалхенна уьх шера кхоаьлаь 25,5 эзар сом ахча. Уж къаьхегама толамаш доахача белгалбаьчна ба нн. Османова Банати, Рябцева Валентина, кхыбараш.

П. ИДРИСОВ.

ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

Октябрь дезача цІеІна сийленца наьха ялара ди тІехьа шоай къаьхегама толамаш сийлеьнца болх беш я Ноҳч-ГІалгІай карьероуправление чўйоагІача карьерий коллективаш. 22-ча августа барХі бетта план кхоачашйир карьероуправление коллективо. ХІаьдехьа планан совгІа арахийна рулай йовха ГІишшин материалаш эзарш сомий маьха я.

Цу управление карьеращта юкъе хьалха латтарчех я Разников Иван Дмитриевич керте латта Аргунски карьера коллектив. БарХі бетта план 14-ча августе кхоачашъ-лий цо. Хіара сменах нормаш 125—130 процент кхоачаш а еш лиа болх барна белгалъьлна я. Пешеров Василе, Усманов Асланбека, Никитин Алексея нулгалду бригаланн.

Б. МАГОМЕДОВ.

ШИ ДИ ХЬАЛХА

Хьинар айдаь къаьхегаш я Грозненски слюдяной фабрика коллектив. Еррига продукци арахецара августе бетта план самарлийнаьха кхоачашьлий цо, хІаьта барХі бетта план 23-ча августе кхоачашъьлий. Планан совгІа арахецара лукхо ліадех хьехархошкара. Дукхагіча даьхье ліадегогех тийна за школьни образоване толам балар. Лешарой коллектива лог хиння ІІаотта веза хьехархо, хІана аьлча цо зер дерТаьр, шунгара Іемалгіа да бераш. Хьехархо хІаьа беза йовхха педагогически говзал йолаш, шийна хьалхашка латта декхараш кІоачашке а йолаш.

Моттигера Советаш декхарийла я хьехархой йоаьхо е, парна эпаьш мел лоа хьалаш Іалаьше.

Керда дешара шу ліадолалнал. Шеко йи, республика хьехархоша, берригача хьалха образоване болхлоца шоанца хьалхашка латта бехкъоькаме декхарашца сийлеьнца кхоачашкарийла.

Хьалха латтача методех пайда

ТОЛАМАШ ДОАХ

Ачхой-Мартана района «Орджоникидзе» цІерахча совхозе сом лупі йола бешамаш 132 гектар я. Цу бешамашна сом чўоацаш йола йийг бригада шоайла социалистически яьхье ььнай. Планах 35 центнер чуоца ваьна хІара гектара гІаьрна 40 центнер сом чуоца декхарийла тІаьйнад пар. Шоаш тІаьйнна социалистически декхарашца кхоачашдара оргІра агротехнически боКъонцаш дика лелаю укхаза.

Шийгара балха дика хьежламаш гойтаьнна белгалъьлкха еза поллаьГІа бригада. Бригада болхлоца сиха а сом боа ца беш я бу болх. Цу бригада кулгалдеш я В. Засеева. Балха тІа дика толамаш дахарах «За трудовое отличие» яха медаль елар цунна. Иштта белгалъьлкха еза я К. Хаджиева. Цунна з енная «За трудовую доблесть» яха медаль. Массаза а бешамаш делаеранна сменни нормаш тІехьхоачашъю. Царех хІаьрне норма 120 килограмм мара йоаьщашехьа 160—170 килограмм сом чуоца. Планал совгІа паччахьалхенна 50 тонн сом лурба оахх яхаш лупі бригадира. Уж ленешка сом чуийца барболлаш ба.

Я. ЦУЕВ.

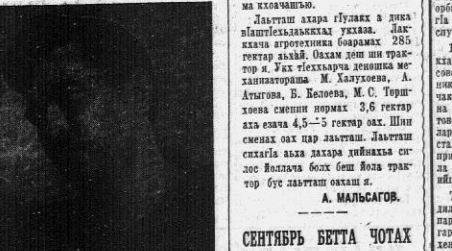

Сийлахь - Боккхача Октябрьски революцие 49 шу дузаче денна сийленца наьха а болхаш кьаьхьегама оьсарле лаьхьаьн лика кьаьхьег уьх шера «СевзапстройМонтаж» трестан чўйоагІаче Грозненски электромеханически заводе-ца. Комсомольски кулгалдеча слесарий бригада коллективо. БарХі бетта план ханаьл хьалха, 25-ча августе, кхоачашъьлий цар. Къаьхьегама оьсарле лаьхьаьн арахецара продукцеца ліадола мах лохбарах кьовсам доаттабе бригада членашца.

Уж къаьхьегама темпаш кхы а лаьхьаьн ба бригада членашца. Цар планал совгІа арахийна продукци эзарах сомам мах болаш я. Бригада членашца юкъера белгалдаьлхаьа еезаш ва массаза а ший производственни нормаш 120—130 процент кхоачашъьлий Совето заседаньи. В. И. Шкарупа. Лика болх барах, дукха ха йоаьщаш Сийлен грамота ценнай цунна трестА кулгалхошца.

СУРТА ТІА: слесарий бригада член В. И. Шкарупа.

И. Плиева сурт.

ПХЕЛАГІЧА БРИГАДЕ

Наьхьарен района «Назрановский» совхоза Аьлтий-Юртарча отделене пхелагІча тракторна бригада болхлой кхаьшка ча гуллаь бовла боаьхк. Волокушашца кхаьшта йисте хьа а уьзаш Іаьнзе 430 гектара тІара ча-гуллаьдь трактористаша Х. Чеджоева, Б. Келоева. Сменни нормаш 115 процент кхоачашъю цар массеза а. Гуллаьчча чах хьайбаьна Іа доаккхардолча діатІа а уьзаш, арГІаш ду. АрГІаш деча дика болх бу стогометательщика И. Плиева, арГІаш тоадераша С. Газиева, И. Чумукова. Парех тІаране сменах пагах норма кхоачашъю.

Лььтташ аьхара ГІулаьх а дика вІашІехьлаьккхаьл ткхаза. Лакхкхаьа агротехника боарамех 285 гектар аьхкй. Оахам деш иш трактор я. Уьх тІехьхарча деношка механизаторашца М. Халухоева, А. Атыгова, Б. Келоева, М.С. Торшхоева сменни нормаш 3,6 гектар аьхь езача 4,5—5 гектар оах. Шин сменах оах цар лаьтташ. Лььтташ сихагІа аьха дахара дийнахьа силос йоллаьча болх беш йола трактор бус лььтташ оахаш я.

А. МАЛЬСАГОВ.

СЕНТЯБРЬ БЕТТА ЧОТАХ

Август бетта диъ дийнахьа планал совгІа продукци арахецан болх бир Грозненски нефтемаслозавода нн. Сергеевн Чибисови керте латтача №№ 19, 16 йолча установкай коллективашца. Цар санна кхо ди хаьнал хьалха нов. Липперт керте латтача АВТ установка коллективой ши ди хьалха нов. Горьковой кулгалдеча установка коллективой кхоачашъьлий барХі бетта эдаьнн. Цу деношка планал совгІа арахийна продукци. — ю за ма мехкдьлтатой Денна къаьхьегамхой совгІаг.

В. ГОРБАЧЕВА,
тха штате йоаьца.корр.

ТАССа ХОАМ

«ЛУНА-11» БЕТТА КЕРДА СОВЕТСКИ СПУТНИК

Хьалхагіа хоам бььча тайпара. Уьх шера 24 августе Беттагалъьа яхара траекторе тІа ььккхаьр «Луна-11» яха автоматически станци. 26 августе московски ханах 22 сахьаті 02 минути ььлча, программага хьежжа, чаьхдььккхадар цун лелаьна коррекци елла.

Бетта ткхоаттачул 1966 шера 28 августе московски ханах 00 сахьаті 49 минути ььлча юхьаьаьр «Луна-11» яха станци. Ка чаьхдаьла а йолаш маньер чаьхьккхар бахьан долаш автоматически станци селеноцентрически (Бетта гаррТарча) орбита тІа а ььнай, цунах шоллагІа советски искусственни Бетта спутник а хиннай.

18 августагара 29 августага кІаччалца йолча юкъагІа шоллагІча советски искусственни Бетта спутникана радиобувзама 12 сеанс чаьхьккхай. Уж чаьхйоахача хаьна траекторни бустамаш а даьл, борТовой системашен Бетта ЮкЪ тІеІлаьрча аренна тохкамаш тар дуьхьа станце борта тІа еттаьлча Іилмаи проборшен деча бахьех ліаьца йоаьа телеметрически информаци хьа а ийнай.

Траекторни бустамаш даннешка диллача селеноцентрически орбита параметраш хиннйта лаьрХіачоа гарга а уьх тайпара а я: Бетта тІехенна эгтара гаргаГІа йолаш (периселенгіа) — 160 километр; Бетта тІехенгара эгтара гаьнгіа йолаш (апоселенгіа) — 1200 километр; спутник Бетта го бььккха йоаьа юкъ — 2 сахьаті 58 минути; Бетта экватора тІера зуда ластара са—27 градус.

«Луна-11» яхача станцепара бувзам лерТіа да. Приборни ешса чура тІаІоІаьнн температурен оттаьлча боарамегІа я.

Станци лерора ворамма ка мььхала а юьлаш хоаьчашъеш я.

«КХАЧАН ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОЙ ДИ» ХІАРА ШЕРАРА ЦІЕЙ ХУРГДОЛАШ ОТТАДАРА ХЬАНЬЕХЬАРА СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Цій долла «Кхачан промышленностА болхлой Деная».

Кхачан промышленности болхлой Дий хІара шера октябр бетта кхоаьлагІча кІиранДийнахьа дедолла.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

МОСКВА, КРЕМЛЬ.
1966 шера 30 август.

Советски Союзе гІолла

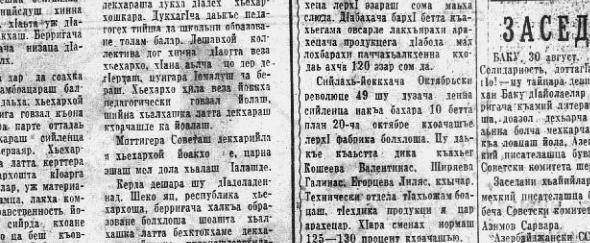

МОРДОВСКИ АССР, Асбоцементни изделей комбинато хьаьн лерТіа йола я МоагІаГІа тоІаьь а ший-фер, шоашца ну ГІолла тетташ хий-хьлйта, шоашца чу ГІолла тетташ а да тетташ а йіаьнхал хьийта турбаш, телефонни кабела турбаш. Ший продукци Советски Союза ерригача мийнгашка діаухйт цу предприяте.

Уьх шерах хьалхарча ах шера біаьш эзарш сомий маьха продукци діаяхийтай планан совгІа.

Сурта тІа: діаяхийта кийчьйеш я арГІанара турбай парти.

В. Вейтовий сурт.
ТАСС фотохроника.

УЛЬТРАФИОЛЕТОВИ ДИАГНОСТ

ВИЛЬНЮС. Лора-диагноста новкъостала ліаьхьаьй ультрафиолетови эпаьнаш. Фильтрай кхьаьста цій тайнарча системах чаьхььхаьа цу эпаьнаша белгалІаьх организма пурна биологически активни веществаш соотношенена кІаьнг-лукка а хиння хуьнгаьнн. Эгтара ийбегІа ворча аналитически чаьрааьрна лулуш доацар хьаьа. Эгтара ийбегІа ворча ваьнгаьнна ГІаьрна, чарташ, ворда чарханта хьежа дальта, эгтара кердаГІча тайпаех бола телевизорах, барзкъаьл дутта машинаш, мотоциклаш, мебель, барзкъаьш, кога ГІирс. Бакъдар аьлча, цига йоацаш яь карбаьаш, Гажаш, хьачаш, мода. Полтавски краье мел йола, украински діаьхача цІеча барзкъаьнгарен Гогола вийнача Черевик Солопия, ярмарке цун кхал а лочкъаеці хиння гІулаьхьагарен да мел ийккха хІама я цита.

□ □

ДЕШАРА ШУ ХЬАТІАНХОАЧАШ

МИНСК. Белоруссии горнаьхьийн химийкийн гороле — Солигорске эксплуатаце діаеннай 1600 бера деша моттиг йола школен кхо корпус. Республике эгтара хьалха хьалхьлй цу тайнара дешара корпус. Еррига а 50820 моттиг йолаш 90 школа я Белоруссе хьалъьеран.

НАЛЬЧИК. Кердача юкъерча школе дешаргІа Барагаг ахача черский юртарча бераша. Цита я ГІаьнгаьнна. Цунна ГІаьнгаьнна ГІаьнгаьнна. Цунна ГІаьнгаьнна ГІаьнгаьнна. Цунна ГІаьнгаьнна

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КАГИРХОЙ ЙОАКХО ЕШ

«Коммунизмаге бом никъ» яхача колхозе бІлх бен 96 комсомолец ва, уьжзан – ба цигА комсомольцашт боаг-ларан а. Колхоза правленен партко-мон дакъе терго ю комсомолцен орга-ганнашке бечА бАлха, гІулакхий, по дІайолахь инициативна дог ракъ хин-на хьаллоан. Партийни комитетс бригадера комсомольцашт боагІ-боагІ-лаче хьисаде балха тІа лаийнеберг. ХІара кварталах йоаг ВЛКСМ-ношка ба комитета балха тІаш оттаю. Колхоза партхома чекн М. М. Буканов комсомольска организацие беча балха бекхтокаме ва. Массайолча комсомо-льскеи собраниешка, кагирхой сай-ренашка дакъа лоацаш хул комму-ниеташ, цига кхамАьлаш ду.

Дукха ха йоацаш Дубовский гулЛа Дворце хиннача «Кагирхой шоах лаьца ду кхамАьлаш» яхача тх-мах йолча дисцуе кхамАьлаш дир коммунисташа ши. Картанцева, Пташника.

Колхозе традиции а хинна Даагтоэ Советски Эскарде гІулаьх де болха ка-гирхой цІкъабалар, цига кхамАьлаш ду партномен колхозе управленен членаша. Эскарде гІулаьх де болхача кагирхоша деза совгІаташ тел.

Колхозса кулгалхоша, партхома членаша айкха бувзам лоаттабу бо-лахама участкашка болх беча кагир-хоша. Колхоза председатель П. Г. Картанцев, партхома секретарь В. И. Пташник, агроном П. С. Буданный, школа директор М. М. Буканов, кхи-бараш кастаста фермашка, бригА-дашка лекциеш ешаш, хуо. КІоарга чулоацам болаш хуо дар беседан, лекциеш, цуцухь кагирхой, безам чІоагІа тІара цар. Цар шоай лек-цейнца, беседашца юьц ваи мехкарен ловзел арахкарча мехкашкарен собы-тенг, колхоза хьаллашка латта де-кхаьвар.

КПСС-ЦК майски Пленум хиннача-чул тІехьагІа лиг. Картанцева Вий-шиар «Бизнес пайда ена ма» ладо-зьлаттаро, «Къаьхьгаьмга ресарде дакхъар» – йортбохаьна продукци лухьагІа хиннАтара кертерлан да-яха лекциеш. М. И. Кочеткова вийшай «Коммунистична хьисаде къаьхьга», «Коммунизма материально-техни-ческа база хьаьхьара диза дакъа лоацаш хиннАтара.

Цул тІехьагІа хиннача семинар-це совхоза бухгалтера нов. М. М. Хусаинова экономически анализ йир производства массалоча де-кхоьх, беседа ева хана малагІча экономически хьокхаьмта терлан тІабахийта беса дийлар. Иштта ха деча новкъостало агитаторашка йиш хулийр беседа дика довзаьна масалашца е ладугІаргаьн хьаьда-ца лоача гІулакхаьтта тІехьеха, Масала, агитатора Солтаев Зайнде ше шоалагІча тракторе бригАде еш йоа беседа кийчийр укх тай-пара. ХьаьдагІа порте XXIII-ча съезда решенеш тІара ший беседа-лаьтта ешаш йоа материалан а Іомаьн, – тІакхха бухгалтеререн планоан отделерен цу бригАла хьоькамаш дайаьр. Цунна. Цул тІехьагІа цо кхамАьл дир цу бригАла бригАлгІиран, хайр бригА-де болх дикагІа бераш малаьш. Юххера а цо кхамАьл дир бригАде-де хьалха латтаранца, йІаьр дар бАлха омыр. Цу тайпара кийчьаьр беседа лаурГІа зор лоагІаш, дикА-ча, хьаьда доача вахара масалеш йина, механизаторашта дагалаттА-раш дувзаш, царна дикагІйолча опыт дАйовийтаьн ер. Цухухь чІоагІа рАьза болаш далийтар на-ха цун беседаргІа. Цу тайпара ийй вож беседаш а. Цар новкъостаьл дир социалистически яьх шеврагІа йоаржаьра, къаьхьгаьмой балха хьинар а политически сахкетам а лакхбара. Цар йах сарриГІойлар-хар хьаьжкара балаш толамца чакхдахара, ялат сихагІа чуоацара.

ДукхагІа болх агитаторан про-изводстве хьалха латтаран, комму-нистически къаьхьгаьмга удариг-каш ба.

Гидургаш чуийлаьтта тІехьа-гІа ерриГІа бригАдашка беса-лаш хиллар, цига йийцар балха итогаш. Цул тІехьагІа къаьхьга-ца шестой йир. Комбайнийн ко-лонна хьай тІара йоаг йхар. Хьаьхара агрегаташ йоаьлеш хин-нарах яьхь котбаьлинарашца. Гайтинцов Сидиг, Эльмурзаев Вьешт, Лепаш ер ше вымпелаш. Колонноана хьалха яхьаьн ер совхоза ше байраьх. Юрта юкъе йоацца митинг хилар. Цига хьа-мАьлаш дир боахама хьаьлле ле-лаьрашца, производстве хьалха латтаранца. Дукха дика лепаш аьлар дикагІйолча къаьхьгаьмоех аьлца.

Ялат чуоацара хана центральни-хьаьтта йАшагІтехьаьр ворхІ са-газ латта агитпункт, Магомадова керте е латташ. Агитатораша бе-седнан йора, «къаьхьгаьма листо-кий», «листокаш - молниеш» арайоазар, яьхь биоллетеньш увт-талора, «малав тахан хьалха» яха стенд кийчйора.

Политически агитацех дукхагІа ба йийла оза а ГІеруган, совхоза партхома хоачашлу керттера де-кхар – КПСС XXIII-ча съезда решенеш толамца кхоачашъяра ваи сарриГІойаьх.

А. КУИМОВ,
КПСС Грозненски районна инструктор.

АГИТАТОРАШ—КХАЙ ТІАРЧА СТАНАШКА

Юрта боалдма продукцеш яхара дукхкача шерашца тІехьаьсаш ер Грозненски района «Старопромтов-ский» совхоз. Оьлаларга хувцаь-делар уклаза делда хІама а КПСС ЦК-а мартовски Пленум хиннАчул тІехьагІа. Партийни ор-ганизацие чекна организацийн партийно - партийни партийно - политически болх, лаьхьбир цеховой парторганизацей, партгрупай, коммунистий бехкто-кхам.

Къаьстта терго тІаьхийтар агитполитпропаганда бу болх ла-кхбора. ХІара агитатор эгарга хьалха производстве хьалха латта болхло хурголлаш, боахамен по-литически денхарш волмаш хоачачаьрга къаьхьгамой оргА-нигІаьга цунна хоаргІаьлаш хи-лийлаьра бокка ина тІабахийтар совхоза партномо.

Совхоза агитколективна юкъе 54 агитатор ва. Уж да про-изводстве хьалха латтаран, хьа-харгой, медицински болхлой, ор-та бохаьна болхлой, культпросвет-болхлой. Царна хан-ханнаьлга се-минераш ю, лекциеш доклаьдаш еш.

Цу лекцешка агитатораш тІаьрвАьу хьАьда йоаг агитаци ярА, Іадовийтар шарна экономически хьокхамаш. Цхьан семинаре агита-торашта кхАмаьл дир совхоза директора нов. Ш. М. Шатаева. Цо дика доаттаьн дийцар хьалхар-ча ех тера йолча социалистичес-ки яьхь итогех.

Цул тІехьагІа хиннача семинар-це совхоза бухгалтера нов. М. М. Хусаинова экономически анализ йир производства массалоча де-кхоьх, беседа ева хана малагІча экономически хьокхаьмта терлан тІаьхийтаьн беса дийлар. Иштта деча новкъостало агитаторашка йиш хулийр беседа дика довзаьна масалашца е ладугІаргаьн хьаьда-ца лоача гІулакхаьтта тІехьеха, Масала, агитатора Солтаев Зайнде ше шоалагІча тракторе бригАде еш йоа беседа кийчийр укх тай-пара. ХьаьдагІа порте XXIII-ча съезда решенеш тІара ший беседа-лаьтта ешаш йоа материалан а Іомаьн, – тІакхха бухгалтеререн планоан отделерен цу бригАла хьоькамаш дайаьр. Цунна. Цул тІехьагІа цо кхамАьл дир цу бригАла бригАлгІиран, хайр бригА-де болх дикагІа бераш малаьш. Юххера а цо кхамАьл дир бригАде-де хьалха латтаранца, йІаьр дар бАлха омыр. Цу тайпара кийчьаьр беседа лаурГІа зор лоагІаш, дикА-ча, хьаьда доача вахара масалеш йина, механизаторашта дагалаттА-раш дувзаш, царна дикагІйолча опыт дАйовийтаьн ер. Цухухь чІоагІа рАьза болаш далийтар на-ха цун беседаргІа. Цу тайпара ийй вож беседаш а. Цар новкъостаьл дир социалистически яьх шеврагІа йоаржаьра, къаьхьгаьмой балха хьинар а политически сахкетам а лакхбара. Цар йах сарриГІойлар-хар хьаьжкара балаш толамца чакхдахара, ялат сихагІа чуоацара.

ДукхагІа болх агитаторан про-изводстве хьалха латтаран, комму-нистически къаьхьгаьмга удариг-каш ба.

Гидургаш чуийлаьтта тІехьа-гІа ерриГІа бригАдашка беса-лаш хиллар, цига йийцар балха итогаш. Цул тІехьагІа къаьхьга-ца шестой йир. Комбайнийн ко-лонна хьай тІара йоаг йхар. Хьаьхара агрегаташ йоаьлеш хин-нарах яьхь котбаьлинарашца. Гайтинцов Сидиг, Эльмурзаев Вьешт, Лепаш ер ше вымпелаш. Колонноана хьалха яхьаьн ер совхоза ше байраьх. Юрта юкъе йоацца митинг хилар. Цига хьа-мАьлаш дир боахама хьаьлле ле-лаьрашца, производстве хьалха латтаранца. Дукха дика лепаш аьлар дикагІйолча къаьхьгаьмоех аьлца.

Ялат чуоацара хана центральни-хьаьтта йАшагІтехьаьр ворхІ са-газ латта агитпункт, Магомадова керте е латташ. Агитатораша бе-седнан йора, «къаьхьгаьма листо-кий», «листокаш - молниеш» арайоазар, яьхь биоллетеньш увт-талора, «малав тахан хьалха» яха стенд кийчийр.

Политически агитацех

СССР КХЫЧА МЕХКАЩАРЧА ГІУЛАКХИЙ МИНИСТЕРСТВЕ

Ухх шера 26 августе Москвера Китайскин Халкъ Республика посольствага ухх тайпара чудолам болаш йола нота яхьийчар СССР кхыча мехкашарча гІулакхий Министерства.

Советсин Социалистическин Республикийн Совза правительства тІедиларан СССР кхыча мехкашарча гІулакхий Министерства лоаг-ваьлаш йола цестест кхайкан Москверча КНР посольствага ухх тІехьарча зеношка Пекинерча СССР посольство чуйоъча аланена хьалхашка посольства боаррамагІга болх бІела тоХхаелин цун болхий ворачленна кхерам тІегІатаран дола хуманаскеи гІулакхан лелаздь могтиг хиндерца лурзаденна.

22 августа Іуйрийна посольствена гаьна боаннаш вІашагІа а теха гулбьена наьха гоупшан соцдьяЛ Москве вела Замбе Республика вице-президент наькъавакка аьнна заводоме болкан бола Советсин Союза гІулакхашта хьаьна пеярденнаьрдаре посольства кхыбола болхлейн тІабагІга СССР наччалхьлхен байракх тІаьнгІаш йола автомашина. Цу наьна советсин дипломатиска тІера ІоболІа аьннаг, яьхь ІІаХо на Іохийтаг цунна наьнъ а байхка. ГІулакхашка хьаьна повреннин лаьрна посольство нохаьнна валаьнзар, хІьаьта из баьхьан лелаш Замбе вице-президент наькъавакхъча лаьхьа ІІаца цун виш а хьаьнаьр. Посольстве территоре тІера арабаьлара новкъарде и посольства кхыча болхлоцитта а.

Ухх массеех дийнаьхьа вІашта СССР посольствена хьалхашка бе-хьо Іоаннаьрш лелаш посольствена дуХьалара провокацин вІашагІьчаьрдаш дог тоаьвнаьтешин хьалъеьчаьнгІа йолча наьха гурмате. Наьхьа гурмата юкъера посольства терроре тІа латтача советсин болхчоьнна кхера тоХхий моттиг а хиннай. Сага сий лоаделл аьма гІулакхан лелаш лаьх машиннаца хьаьна юкъе ІІаца ворсульсин отдела болхлочуца а. Посольствагаьра йолчаьна хиннийн ІІоаДхала даГІача шеиной пенаш тІа, цанелаш тІен машиннан лелачу улицийн дьаькъа тІен дьаьстегІаш листовкаш, плакаташ да. Лоаг-ьунгаш кхуг Советсин Союзаца мо-стагІаш хиндр гуттчаьна хьа а а хьо-кхаш, советсин мах гоамоьлараш парна низвин дарен деш тІаьхьеча-маш а делаш.

Шийна уйла тІаоаьш да, советсин посольства коанІаьрашка лела деш лоца болхо йоаца гІулакхан ца юкатохара дІьаьжча тайна тІена ца леш болча китайсин полицийсешта бІергаччуна деш хиндр.

СССР посольствен а дуХьалара провокацийн гІулакхашара китайскин Іаьлдий уйла миштай иштта хьаьлъеьчу ухх баьхьолчо а.

Ухх шера 22 августа КНР МИД-а виналло дІаьца тиганаьр советсин посольства мишина нисаГІа соцдьяЛ СССР гІулакхашка хаина повреннин болчо ахайкаьн протест. Цу тІа а, КНР МИД-а виналло СССР посольствена дуХьалара провокацийн гІулакхашара китайскин Іаьлдий уйла миштай иштта хьаьлъеьчу ухх баьхьолчо а.

Ухх шера 22 августа КНР МИД-а виналло дІаьца тиганаьр советсин посольства мишина нисаГІа соцдьяЛ СССР гІулакхашка хаина повреннин болчо ахайкаьн протест. Цу тІа а, КНР МИД-а виналло СССР посольствена дуХьалара провокацийн гІулакхашара китайскин Іаьлдий уйла миштай иштта хьаьлъеьчу ухх баьхьолчо а.

СССР посольствен а дуХьалара провокацийн гІулакхашара китайскин Іаьлдий уйла миштай иштта хьаьлъеьчу ухх баьхьолчо а.

Ухх массеех дийнаьхьа вІашта СССР посольствена хьалхашка бе-хьо Іоаннаьрш лелаш посольствена дуХьалара провокацийн гІулакхашара

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

А. НОВОТНЕ ОСЛАВАНЕ ДАЬ КЪАМАЬЛ

Прага, 30 август. (ТАСС). Социалистическа чехословакиа-советсин дог-тІаГІаьла Союзо машара гаьлакхара вІашагІтеха гулкхача наьхьа мишин. Хилар чехословакин городе Белаване. Митинг тІе къамаьл деш. Чехословакие Коммунистическин парте Хьалхара секретара, ЧССР Президента Антонин Новотне аьлар, чехословакин хаькъо мегаррІоаьдан леррхІ Вьетнамерча США аьхьара агрессин терроризмера ваьлъеьчаьрдаш хьалхьаьхьа ца хьаьлъоьш из политическин гІулакхашца лаьца на Іеш, матерІаьлло а.

ІХЫ А ІХО САМОЛЕТ ЧУЙЯЙТАР

ХАНОЙ. Вьетнамкин халкъ эскара фегарча тІена дуХьалъарча оборона дожъоьшца 27-чуй 28-чуй августе ІІхо американкин самолет йохаьнъ чуйтІ.

Вьетнамкин информационин агентствена тІе йохаьнъ чухкийнчеа оригинаЛ американкин самолетех 1368 хиннай.

ДЕ ГОЛЛЬ – ЭФИОПЕ

АДДИС-АБЕВА. Шоаьнта дийнаьхьа Франце президент де Голль Эфиопе воаьна ІІаца кулгаш аьлаьй Францен Эфиопеен юкъе цІьаьна кулгаш тІе техническин а гІулакхашца ІІаца ладарах лиг шера Іоаьца соглашенеш. Цу соглашенешца хьажжа Франце, масала, Эфиопе Іехийтарьча специалистийн группа, Эфиопе техническин колледж хьаьлъеьрьа.

ЯПОНЧАША ДУХЬАЛЕ КХАЙКАЮ

ТОКИО. «Дзиккха Вьетнамера США агрессин. Соцдее американкин хи ІІадхара атомин кемаш японскин порташца чуХхийта. ІІІадийнна ІІадаьхьа кІаргаьдийна. Сасебо а Таке-а хиннеча порте а Тама яьхча токийскин пригороде а гулбеннаьча японскин къаьгаьгаьнаьн дукхача митингий доькъашоьшца.

Сасебо а Таке-а хиннеча митингашца ІІоьмаьлдан даьа Японе Коммунистическин а Социалистическин партей, профсоюзий Генсовето, мехка кхыча пропрсонийн организацийн вакилаш. Митингашца кхы тІа а ДІаьхьаьгар Японе халкъ Вьетнамера американскин агрессин шер на кІийта, цоьй мохк американскин тІема аьантораьна юкъе на сонйта лаьрхІе хилар.

АГРЕССИ БЕХКЕ Ю

НЬЮ-ЙОРК. «Огайо яьхча штатерча американскин конгресе хоржмаьш дара йолча 13-на округа харжаьхех 54 проценто лерхІ США «Вьетнамерча тІема сеЛла Йордина юкъеьнхарца ІІаЛар даьлъгаьн. ІІоьшта из аьлар ше вайта окрут мехка общественин уйлаш «типични лъюкъаьн» бе, аьнна.

Цул ьхьаьгаІа ГаллопА институто гаьхьаькъаьчча доаттамо ьхьаьлъеьхьа хоаттаьн ІІаца оьрикаьнца 42 процентца Вьетнамера США правительстве политика цар бехке ею хилар.

Чехословаке ЯЬЙ

ПРАГА. Чехословакин — дупен тІа доькъаьгІа доаца металл чинхьдоаьхьа стаьнгаьнан кулгеннен - прессовой оборудованин хьаьча мехкех ІІоьхьа мохк бе. «Чехословакие ЯЬЙ» йоьхьа марка тІеІаЛатта машинаш дІаьхьа техническеи боаранна хетаьнен хиларо цунга торо хулийт ьхьаьгаьнен рынке на маьхьаьга а ювлаш конкуренции лелаш.

Ирина Брюн, Пильзена, Страконицкий заводеца эрахийца эрг - эрга 500 тайна доЛча ерриГа, ча станоекеи кулгеннен - прессовой оборудованеи 50—55 процент гаррта хулийгьаьрш шерра-шера 81 мехка дІаьхийт.

Хьаьча станский дукхаЛ ухх тІехьаьрча нтг шера чуъьа 2,5-за дегІаьнеай, хІьаьта экспорт — 3,3-за. Мехка конструкторки бю, рошка шерра-шера массеех нтгаш ешка оьсарле йола станокаш хьухуЛ.

ЭЗАРААГІА ТЕПЛОВОЗ

БУДАПЕШТ. Эгтара йоькхаГІа будапештеен предприятеех йоьча ІІхьаьнг — «Ганц маваг» хьаьча заводе конвеер тІаьра ІІебаьнна 1000-ча теплоовоз. Цу заводе марта ІІе ІІеен лукхаьча мехкашка ІІоьшта и. Цу заводе хьаьлаь 400—1000 говра ІІна бола тепловозаьн леа Советсин Союза, Болгаре, Чехословакие, Югославие, КНР, Польша, Іарбий а дерикаьнгаьн а мехкий пакъаьнаьнга гІаьнгІа-ІІа теплоовоз подьсьи машиннаьхьашка бохийтарбоьлан ба.

СОВЕТСКИ СПЕЦИАЛИСТИЙН НОВКЪОСТАЛЦА

КАРАЧИ. 1961 шера йиллаче Пакистана мехкаьстан гаьнаьн корматкин ворхІ ІІаца тІаьхьийт совет-сии специалистий новкъостаьца тоХха а тоХхаш мехкаьстга доаала мотигаш гучачаьра, аьлар Кхарачера (Карачена іохкара) мехкаьстга чаьхдоаца завод хьаьллаш президента Айюб Хана. Ца аьлар Пакистана-стана шинна а дьаьчъ доккхий геологическин а геофизическин а тоХхаш-маш делга чаьхдьаьнна хилар. Газ корабаьй Читтагонга уллуьрен Карачена іохкерен.

ІОАРХІАМЕ ГІУЛАКХ

Хьаьйгаьн боахам лІаьхо деГІаькхуьрца новкъаьца ечА кертерчеча бахьанех (іохкачу хиналл долчен дикачен доаьхьаьлца, хьаьйгаьн пеменешца, дІаьца кІийчьенача хьаьйгаьн лелаьчеа ваьрашца хьаьйгаьн боахам ІІаьлаг из баг) да хьаьйгаьнгаьн ков ІІаьча оалхаьраштен хуьла инфекционин лаьрашкаьнна, ишшта даьрашш доаца, хІаьна а боахамашца лоаца экономичесин зе деш ІІаца даьарца а.

Цу ІІаьрашца ІІаьчаьчеа кІийчьеначесин комплексе хьаьстта уйла ІІаьхийтеа еаз хьаьйгаьн лелаьчеа воогиннечесин - хьаьлаьтен вайнаьта СССР Ветеринарийн уггаьлца хьажжа чаьх йоьхачу общесанитарин мероприятешен. Уггаьо ихар кхочаьнцедга зоотехнический керттера боахар хиннца ца Іеш, цаьнгІийн, советсин органийн, боахамийн кулгаьлкой, хьаьйгаьн боахамочу ворачленна болхлой, хьаьхьарча лаьрашца лелаьрашца лелаьрашца лел

Ахьмад ВЕДЗИЖЕВ

СОВГІАТАШ

ДУВЦАР

Совгіаташ тайп тайпара худ... Доккхий а ІІамара.

Аз Бакъла, совгіаташ — совгіаташ хиланза дарцдаш. Из локкха да, е ІІамара да — цунга хьежа эшаш а дан. Хезачіий шоанна совгіата еннача говра бага ма хьежа яхаш. Хьона фу баьнка да цун — бага пергам елле а, епе а, из совгіата енна хилча. Ишшта за совгіатай гІулакх, моллагІча тайпара уж дале а.

Духха за ер тха цІагІа совгіат ца дахьа. Шерашкъ а лаьхьІаьлаш, вешта лоьхча за ер. Из да эшаш гІулакх-м тха цІагІа яхь нийг а, деннІалаш. Цхьа баьхьан доаІаш дахьаш — ший хуо совгіаташ. Вазипат йоагІаш денаг-баш хуо. Из фу хьвар да. Уж-м тхона дицленна дуккха за я. Цул тІехьа-м Вазипр вача дера тхона дукха совгіаташ. Хьанна лаьхьаІогІа тх хІанз. Дукхадар хьона, гергарча наха денарашш, лоьлахоьца, безачар, бовзачар денаХІа-а, Вазипра уШІаьшкъаьра кхаьназа. ЦаІ-тха несий веший сесат яр, шоллагІа яр — цар дах - веший йоІ яр, яхоаагІа яр лаьнаьна мохчан йоІ, йиъхьагІа яр... Ай, сенна бувш за шоанна уж берригаш да. Керттера дар из ший-чах, кертера дар-м совгіаташ ма дий, цар дена совгіаташ. Со цІаьрчаьра ва — ма мотталаш. Со цІаьккха хІиттавар наьна лушдолучигга затувеаш. Дахьа хоастам ба, се долаш хиннан массаза а, айса-сай кулгаллица хьаьлъ рузкъа ошш хиннаьнан. Аз ахар-м из ишта хьле а, совгіаташ дечна хоза хет ахалга да: Царех хула тІехье бахьан хоьлаш дан, дале а венна дІаваллаьца диц ма хьаьа хІамз-хул лоьнаьх.

Шоанна хоьш махкаьнара, чІогІа бекке лоаркІ вайнаьа ваханаьлаш. Керда хиннна заьалаш ІІьаьна. Цудухьа, Вазипата из санна доаІча. Іаьмаьнна дедарло ергІоьцалга сайна хоьш дале а, со се а хкка тика тІа яха йоагІа. Іа хьаьшшна моаршал хатта. Цухьан хІамаьнна лишъеьчча санна уйла ешаш дагташ цхьа юкъ ьыкхар цо.

— Ой, — аьлар цо, — йиц а еннаьр хьона. Совгіаташ ІІа а мича хьекхаш аз-м хоза. Хьайла, хьажал ухх техникага, — дикна тІара кисе хьаьа а вайца кІоьнаьта чура пластмасса — йоккха техник хьаьхьккхар Вазипата — Дийна йолаш санна еший?

Ала-хІамма дапар, техник хоза яр.- Шаффана Іажа яраш санна цІе ер цун баьнгаш. Кулгах бийнаьлгаш а дан. Ма-м хьарча хьарча ГІергаш санна ІІарахьежар из сона. Сона - тхой чіка тІа айнаьр иззамо тенакаш цІьаьшанех 3 сом- 37 ж. а лехаш. Бокъаьлазар ховлга шоанна лоьна, тхой. Йийг, техкашна лоьзарг хІитча цунна из эцаргІоьлаш вар со. ХІама са саготтде а из дезаш хика дІаІийрзад из, гергарча наьна совгіаташ а дена.

— Хьажал, йийца еначе ІІьаьчча баьсма коьчаг — йиц ІІьаьр Ихерашкъаьнаьнаьн